

Lustrum

Sollemnia aedificii a. D. MCMXI inaugurati

Separatum

Lustrum

Ménesi út 11–13.
Sollemnia aedificii a.D. MCMXI inaugurati

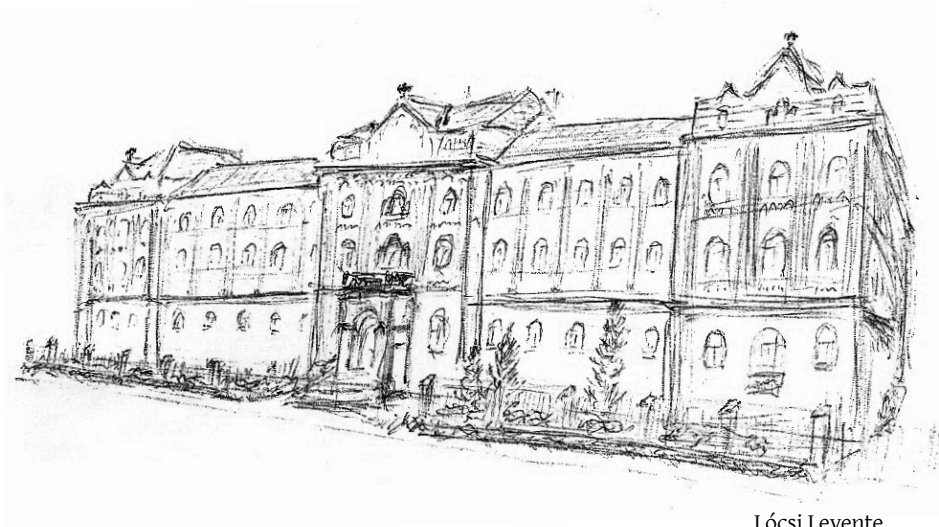
Ediderunt
László Horváth, Krisztina Laczkó, Károly Tóth,
et
András Péterffy (Appendix)

Typotex Kiadó–Eötvös Collegium
Budapest, 2011

Sumptibus NKA

nka
Nemzeti Kulturális Alap

© Auctores et compositores, 2011
ISBN 978 963 279 441 9

Lócsi Levente

Szijártó István

A világra nyitott ablak

Tisztelt Collegium!

„Ez a kollégium a bizalom alapkövén épült, s mi erős hittel bízunk abban, hogy ez az alapkő nem fog ingadozni” – olvashatjuk Eötvös Loránd 1911. október 26-án mondott épületavató beszédében. Ezt idéztem a 90 éves évforduló kollégiumi katalógusában, ismertetőmet imígyen zárva: „A jövő az itt tanulók, tanítók tehetségének, szorgalmas munkával szerzett tudásának, jellemének függvénye. Az itt szerzett tudás és az élet minden területén egyre nélkülözhetetlenebb erkölcsi bátorság birtokában a kilencvenévesen is fiatal Eötvös Collegium válhat-e újra a minőségi tanárképzés húzóerejévé? Munkájával, emberi tisztességével ki fogja-e érdemelni ez a néhány fiatal a századelő kollégiumában megszokott kedvezményeket, lehetőséget a több munkához? És fel tudja-e mindezeket használni népünk javára? Ezekre a kérdésekre kell a következő évtizedekben becsületes és okos választ találni.”

Tisztelt Igazgató Úr, Igazgató Urak, Hölgyeim és Uraim, idősebb és ifjabb Kollégák! Örülök, hogy 25 éve feltett kérdésemre az élet, a Ti becsületes munkátok csattanós választ adott. Büszke vagyok minden volt Eötvös collegistára, együtt örülök mindnyájatokkal szakmai és magánemberi sikereiteket hallva. Őszintén gratulálok Igazgató úrnak és minden collegistának a mostani nagy ünnepséghez is. És ne legyen ezentúl soha senki számára sem kétséges, hogy ez immár C betűs Collegium.

1984 és 1992 szeptembere között voltam az Eötvös Collegium igazgatója. Erről az időszakról egy kis kötetben majd közlésem igazgatói munkajelentésemet. „Nonum prematur in annum!” (Kilenc évig tartsd vissza a műved!) – tanítják a régiek. Én ennek kétszeresét máris teljesítettem. Néhány éve a Keresztury Dezső-émlékülésen, tavaly a *Tudós tanárok az Eötvös Collegiumban* című kötet bemutatóján szólhattam kinevezésem előzményeiről. Papp Árpádra emlékezve nemrég elmondtam távozásom történetét. Most nyolc év eseményeiről öt percben és további tizenöt percben a világra kinyílt, kinyitott ablakról szeretnék beszélni.

Kaposváron főiskolai docens voltam, amikor megkeresett 1984 tavaszán Tóth Gábor igazgató úr, aki Pusztai Ferencsel, Szabó Zoltán Gábor professzorral, a Baráti Kör elnökével és Köpeczi Béla miniszterrel egyeztetett, mielőtt az Egyetem Tanácsa elé terjesztette javaslatát igazgatói kinevezésemről. (Igazgatóként az első párton kívüli egyetemi vezető lettem.) Igazgatóként első utam Keresztury Dezsőhöz vezetett, aki azt tanácsolta: keressem meg Vekerdy Józsefet az utolsó szabadon választott ifjúsági elnököt és Köpeczi Bélát. Ha ők támogatják tervemet az Eötvös Collegium rehabilitálására, akkor az sikerülhet. Margócsy József a Baráti Kör elnökségének legtöbbet segítő tagja, huszonöt pontban összefoglalta számomra a szerinte szükséges teendőket. Az első két évben ezeket teljesíthettem. A kollégium jelmondatává tettem Keresztury Dezső szavait: „Szabadon szolgál a szellem!” (ezt a Pátzay által készített emléklapett szövegéül írta), és vállaltam az elitképzés „bélyegét”. A már felsoroltakon kívül Kosáry Domonkos, Benda Kálmán, Harsányi István, Mályusz Elemér, Borzsák István, Ligeti Lajos, Tarján Imre, Maller Sándor, Fábián Pál, Király István, Szász Imre, Sass Elemér, Gelléri Emil, Tarnai Andor régi kollégisták is egyetértettek abban, hogy a jól kiválasztott szakvezető tanárookra, a könyvtár szabad használatára és az ifjúság önkormányzatára kell épülnie a rehabilitációt megelőző munkának.

1990. december 20-án Andrásfalvy Bertalan miniszter, Göncz Árpád köztársasági elnök jelenlétében az Eötvös Collegium régi és akkori diákjai előtt rehabilitálta az önálló főiskolai rangú tanárképző kollégiumot. Baross Gábor vezényletével az egyetemi énekhar nagyszerű előadásában hallhattuk Bach Szent Pálnak a Rómaiakhoz írt levelére komponált kórusművét: „Gyengeségeinkben majd segít bennünket a Lélek.” Az 1990-es évet bemutató *Tények könyve* már az önálló felsőoktatási intézmények között említi az Eötvös Collegiumot.

Házirendként az 1895. évi öt pontot vettem elő, az én ifjúságom részletező előírásai helyett a conviviumra – a tisztességes együttélésre – figyelmeztetve. Minden bent lakó és bejáró kollégista számára világos követelmények voltak: jó tanulmányi átlag, részvétel a külön szakórákon, nyelvórák-nyelvvizsgák, részvétel dolgozatokkal az OTDK-n vagy az Eötvös-pályázatokon. (Ez utóbbit a felső harmad – köztük három bejáró kollégista gyermekem – teljesítette.)

Az első, 1984-es őszi kollégiumi este vendégei Klaniczay Tibor az MTA Irodalomtudományi Intézetének igazgatója és munkatársai voltak, és a kollégisták könyvtárhasználatát beszéljük meg (esti, késői nyitva tartás). Tanártársaimmal először a nyelvtanítás helyzetét, terveit tisztáztam – kérve őket: legyenek a közösség követői, figyeljenek az adott nyelvterület kapcsolattévesztési lehetőségeire, hiszen a nyelvszakosok egy részének lehetőségein kívül (részképzés a Szovjetunióban és az NDK-ban) kevés volt a szabad utazási lehetőség, és én a generációm többségével együtt ennek hiányától (lásd

a háromévente kapott – ha megkapott – turistaútlevelet), a bezártságtól szenvedtem legjobban. A kollégium testnevelési, sportolási (Szalay Ibolya munkája) kirándulási lehetőségei, a diákvezetők által igényelt egyetemi oktatók meghívása egy-egy szeminárium vezetésére, az egyetem által elismert kollégiumi szakórák körének bővítésére így került sor.

A filozófiaórákat Steiger Kornél, Kelemen János, majd Bodnár István és Darai Lajos tartották. A pedagógiai gyakorlatot szakvezetőként, nyugalomba vonult elődöm, Tóth Gábor szervezte meg, munkáját Gombocz János a Testnevelési Főiskola tanszékvezetője folytatta az Eötvös Gimnáziumban, a gyakorlati munkát Doba László igazgató vállalta. A francia nyelvet Nemes Tibor, a németet Horváth Géza, az angolt Sántháné Gedeon Mária tanította. Oroszórákat Nagy István és Dukkon Ágnes tartottak, de voltak cseh és spanyol nyelvi órák is. Később többen is segítettek munkájukat. A latin nyelvi órákat Bollók János tartotta, az ógörögöt Szepessy Tibor, az újjörögöt Papp Árpád. Arató György volt a házi könyvtárunk vezetője, akit Szabó András segített, majd váltott a munkájában. Németh Ágnes, Erkel Eszter is dolgozott velük.

Az irodában Menyhártné Lehoczky Emília, Vida Márta, később Tamás Erzsébet és utolsó évemben Pavkovits Mária jó szívvel segítettek közös munkánkat. A Művelődési Minisztériumban nemcsak a kollégista miniszterek: Köpeczi Béla és Glatz Ferenc, hanem a vezető tisztviselők: Pusztai Ferenc és Kelemen Elemér miniszterhelyettesek, Szövényi Zsolt és Bakos István főosztályvezetők is bármikor szólítható tanácsnokok voltak, és egyben védőernyőt is jelentettek a kollégium számára. (Ugyanezt mondhatom a pártvezetőkké lett kollégistákról is.) Az Eötvös Kollégium Baráti Köre folyamatos figyelmet és támogatást jelentett.

A külön feladatok honorálására Az Eötvös Collégiumért Alapítvány létrehozásával igyekeztem forrást találni. Arató György hozta az ötletet, és segített a tervezésben, hogy az MTA–Soros Alapítvány támogatását több évre megszerezve, az Eötvös Collegium kis ablakát, a „fortocskát” megkíséreljük egy világra nyitott ablakká tágítani. (Rövid távolléteim idején igazgatói helyettesítésekre Arató Györgyöt, illetve Szabó Andrást kértem, a könyvek türelmesek, nem volt olyan gond a kizökkenésük a munkából, mint a nyelvtanároknál lett volna. De mindegyik kollégám tudásában és jó szándékában teljesen megbízhattam.)

A mai fiatalok számára a negyedszázad előtti helyzet magyarázatául elmondom, hiszen látjuk, milyen sokan szépítik egykori szerepvállalásukat: nem Szent Györgyként vívtunk a hétfejű sárkánnyal, hanem a sárkány hátán ültünk. A sárkány egyik feje ugyan lángot okádott, de a másik csak füstölgött, a harmadik nekünk drukkolt és így tovább (Páskándi Géza hasonlata).

Az 1984-ben újra megjelent „dögészek”, a TTK-s diákok számára Kajtár Márton, Sass Elemér, Laczkovich Miklós, az informatikus Fóthi Ákos, később Károlyházi Frigyes és Kucsman Árpád voltak az általam felkért szakvezető tanárok.

Az irodalmárok számára gazdag tájékozódási lehetőséget jelentett a sok meghívott vendéggel Szörényi László szemináriuma. Nagyon szeretették a hallgatók az óráit. Kőszegfalvy Péter, Lukácsy Sándor, Varga László, Csűrös Miklós tanítottak irodalomtörténetet. A színháztörténész Kerényi Ferenc, a budapesti épület-történeti órákat tartó Lábass Endre, a seniorként itt lakó Bögöly József, Pál József és talán én is többeknek segíthettünk.

Móser Zoltán Kodályra is emlékezve egy népzenei szemináriumot szervezett a legkitűnőbb kortárs muzsikosok meghívásával. Péterffy András filmesztétikai kollégiumot indított, népszerű volt Reisinger János vallástörténeti szemináriuma; Varga Mihály Lihacsov professzor személyes ajánlásával tartott kultúra-ökológiai előadás-sorozatot, Köpeczi Béla művelődéstörténeti szemináriumot vezetett, Szabó Árpád, Borzsák István szakórákat tartottak, a kollégisták meghívott egyetemi előadókkal egy antropológiai, mások környezetvédelmi program-sorozatot működtettek.

A kollégiumi esték programjai minden héten érdekes témát kínáltak. Öröm volt látni a *Rianás*, majd a *Kikötő* kollégiumi irodalmi lapok szerkesztői-szerzői közösségét.

A történészeket Nagy József Zsigmond szervezte kitűnően, egyéni konzultációkat is biztosítva számukra. Madas Edit, Gerics József, Gericsné Ladányi Erzsébet, Gaál Ernő tartottak különböző szakórákat, Kósa László történeti szemináriumot vezetett. Különleges helyzetet jelentett M. Kiss Sándornak, hajdani diáktársamnak a „szobaszemináriuma”. Őze Sándorék és Borhy Lászlóék adtak ennek legtöbbször otthont, ahol a közelmúlt és a jelenkor sok izgalmas szereplője beszélt olyan dolgokról, amelyekről a fórumokon csak hallgatni lehetett, vagy hazugul szólni. (A vendégeket egy kézfogásra az irodába hozta, és vitte az emeletre. Nekem csak egy kikötésem volt: volt ávósokat ne hozzon az irodába.) M. Kiss Sándor baráti kapcsolatának köszönhetem, hogy megismertem a korábban Kaliforniában is tanító, Londonban élő irodalomtörténész professzort: Czigány Lórántot, a hungarológia jeles tudósát, akit egy kézfogás után a szívembe zártam, és büszke vagyok immár a halálig tartó barátságunkra. Czigány Lóránt nemcsak a baltás Bocskai örökségét őrizte, de az építkező Bethlen bölcsességét, Apáczai, Tótfalusi Kis Miklós, az értékeket a nagyvilágból hazahozó nagyjaink üzenetét. Figyelmembe ajánlotta barátait, akiket meghívhattam előadónak, vendégtanárnak: Péter László történészt; Sárközi Mátyást, Molnár Ferenc unokáját; Siklós István író, a BBC magyar szekciójának vezetőjét; a Londoni Egyetem Kelet- és Közép-Európa Intézetének, a SSEES-nek vezetőit és kapcsolatrendszerét, amely

több Eötvös kollégistát segített londoni úthoz, Karátson Endrét a lille-i egyetemről és a hajdani Gyergyai-tanítványt, a cambridge-i polonista Gömri Györgyöt. Kibédi-Varga Áron irodalomtudós, a Holland Királyi Akadémia tagja, nálunk beszélt könnyeivel küszködve először magyarországi fiataloknak. A később címzetes miniszter Czigány Lóránt Ménesi úti szobájában akkor a magyar szellemi élet jelesei, az átalakulás élharcosai fordultak meg, a rádióelnöktől, a cserkészmozgalom és a Magyarok Világszövetségének újjászervezőiig.

Ezekben az években lett az Eötvös Collegium újra nagyvilágra nyitott ablak. A régi kollégisták nagy családjából vendégünk volt A walesi bárdokat angolra fordító volt diákunk: Neville Masterman, a hajdani török diák, az ankarai egyetem professzora Bastav Sharif, a Svédországban élő Csatlós János, aki diákokat látott vendégül a nyári szünetekben, a világhírű művészettörténész Bogyay Tamás, az Atlantában orvosként dolgozó volt kollégista Haraszthy Sándor, az Amerikaszerte népszerű, nálunk is járó prédikátor Billy Graham barátja, magyar hangja. Richard Pražak, a brnói egyetem professzora, vendégtanárunk, a Cseh Köztársaság nagyköveteként tért vissza Budapestre.

Jelentős volt az Eötvös Collegium lengyel nagykövetének, Kovács Istvánnak a kapcsolatteremtő munkája. Vendégünk, majd vendégtanárunk volt a régi collegista Waclaw Felczak professzor, a második világháború lengyel katonai futára, akinek hosszú börtönévei utáni rehabilitációját éppen magyar barátai készítették elő, és akinek a krakkói Jagelló Egyetemen tartott 1986. június 6-i díszünnepségén a magyar delegáció (R. Takács Olga, Rosonczy Ildikó, Éles Márta, Kiss Gy. Csaba, Nagy József Zsigmond, Gergely András, Kovács István és jómagam) nevében Kiss Gy. Csaba egy *Hungaro-Polonica* című Waclaw Felczak-émlékkötet adott át. Találkozhattunk a Znak (Jel) kör vezetőivel, a *Tygodnik Powszechny* szerkesztőivel, azzal a lappal, amelynek minden száma ott volt a Vatikánban, a pápa asztalán. Kovács István vezetésével egy másik utunkon Móser Zoltánnal, Papp Árpáddal és az akkor diákunkkal, Maciej Szymanowskival (később éveken át a budapesti Lengyel Intézet igazgatója) a Jagello Egyetem Magyar Tanszékének létrehozását segíthettük. Engelmayer Ákos, a harmadik Magyar Köztársaság első varsói nagykövete, Maciej Koźmiński varsói történész, Lengyelország első budapesti nagykövete, a néhány év után szintén diplomataként Budapestre visszakerülő Rafal Wisniewski, a kitűnő költő, szerkesztő, Bohdan Zadura vendégtanáraink voltak. Vendégünk volt a századvég kitűnő író-riportere Ryszard Kapuściński. Kollégistáink, Wolos Robi és Mazsena mellett kirándulóként 18–20 lengyel egyetemista járt nálunk ezekben az években. Kovács István, akit a nyolcvanas években a Szolidaritás vezetőivel fenntartott kapcsolatai miatt levettek a határon a kiránduló autóbusról, kultúrattasé lett 1990 után, majd Krakóban főkonzulként képviselte hazánkat. A pápa és a Nobel-díjasok városának, 2003-ban első

magyarként lett díszpolgára. A minisztereket, államtitkárokat, nagyköveteket adó Eötvös Collegium számára is ez a legnagyobb elismerés. A lengyel nagykövet jelenlétében néhány éve felavatott Felczak-emléktábla társalgónkban kitűnő emlékeztető Vacusra, a világító kék szemű, megnyerő mosolyú, első kézfogásra bizalmat sugárzó jeles emberre, a nagyszerű tanárra és ezeréves közös történelmünk legjobb perceire.

A német nyelvterület kollégiumi gazdája Horváth Géza, a hermeneutika világszerte nagyra becsült heidelbergi professzorát, Fritz Paepckét hívta meg, aki élete fontos időszakának tekintette a nálunk töltött időt. Itt halt meg a Ménesi úton, a piaristáknál Jelenits atya mondott érte gyászmisét, könyveit a Collegiumnak ajándékozta. A Paepcke-gyűjteményt később Bernhardt Vogel tartományi elnök avatta fel. Az egyetemi és a DAAD-kapcsolatok mellett Irmey János barátsága révén Heidelbergben több kollégistánk éveken át lehetőséget kapott nyelvi nyári egyetemen való részvételre. Mollay Károly professzor német paleográfiai szemináriumot vezetett, Győry Judit is tartott szakórákat.

A francia nyelvterület kapcsolatairól Nemes Tibor fog beszélni, így csak megemlítem, hogy Köpeczi Béla az általa alapított „Nagyenyedi diák” jutalom mellett, az Ecole Normale Supérieure-rel kötött (az 1895. évi alapítástól 1939-ig folyamatos volt a kapcsolat a mintaintézménnyel) együttműködés újraindítását szorgalmazta. Igazgatóságom első évében járt nálunk a volt Eötvös collegista Marcel Roncayolo az ENS főigazgató-helyettese feleségével és Jean Lallot professzorral, és 1985-től évente mentek Párizsba diákjaink, és jöttek francia diákok. Szabics Imre szakvezetőként dolgozott a kollégistákkal.

Nagy István tanár úr Király Gyula, Kovács Árpád, Dukkon Ágnes segítségével szervezett oroszista szemináriumot. Meghívták Borisz Uszpenszkijt, a leningrádi egyetem professzorát, Jerzy Faryno varsói szlavista professzort, az Ungvári Egyetemről Peter Lizanec professzort. Richard Pražak professzor Brnóból, Wolf Schmid Hamburgból érkezett. Munkájukról az *Eötvös Füzetek* sorozatában tanulmánykötetet adtak ki.

A Kelet-kutatók az egyetemen találtak mestereket. Bangha Imre indológus hallgató szervezett szakmai összejövetelt (Róna-Tas András, Komoróczy Géza, Maróth Miklós tanár urak részvételére emlékszem), és emlékezetem szerint a kollégium segíteni tudta szakmai terveiket, csakúgy, mint a nemzetközi latinisták Horváth László és Takács László kollégisták által életre hívott magyarországi szervezetét: a Collegium Hungaricum SEC-et.

Görög kapcsolataink a Nemzetközi Olimpiai Akadémia létrehozásával kezdődtek. Keresztény József volt az alapító, később Szakály Sándor vezette. Otto Szymiczek a Görög Olimpiai Bizottság elnöke és előző elnöke: Cleanthis Paleologos – mindketten a Testnevelési Főiskolán szereztek

diplomát – Olimpiában vendégül láttak 2-2 szeminaristát, később ide kétszer is szerveztünk autóbuzos tanulmányi utat. Papp Árpád a mediterrán műhely – Meszogeaki esztia – szervezésében a görög, az olasz, a ciprusi és a máltai kapcsolatokat vette fel. Vendégeink között volt az athéni televízió főszerkesztője: Kosztasz Valetasz, az athéni szobrászművész-rektor: Jorgosz Kalakallasz, a görög írószövetség alelnöke: Kosztasz Aszimakopulosz, Szicíliából az író Nat Scamacca és mások. Mediterrán konferenciákon az Eötvös Collegiumról Athénban, Hioszon, a szicíliai Trapaniban és Mazaro del Vallában én is szólhattam, Cipruson Patroklosz Sztavru, a filológus-államminiszter vendégeként, Máltán a La Valetta-i Egyetem vendégtanáraként Papp Árpád – évi kétszáz vendégnapra tervezve – ösztöndíjas csereprogramot készített elő. Delfiben, költőtálalkozón, több volt Eötvös kollégista is szerepelt. Felvettük a pisai Scuola Normale Superiore intézményével is a kapcsolatot. Az augusztusban elhunyt Papp Árpádra – legjobb barátomra – emlékezve, ezekről néhány hete itt részletebben szóltam, és ezt egy kismonográfiában is részleteztem.

Angol-amerikai kapcsolatainkat az angol nyelv tanáraként Sántáné Gedeon Mária tanárnő szervezte, és mindent lelkiismeretesen, nagy gonddal intézett. Géher István ekkor került főállásúként a kollégiumba, népszerű angol irodalmi műhelyt szervezett több bejáró kollégistával. Az első amerikai diákcsoport 1986-ban a wisconsini Beloit College-ből Michael Simon fotóművész vezetésével érkezett egy „World Outlook Seminar” program keretében. Simonfay Ferenc volt diplomata meghívására mentem először 1987 januárjában Amerikába, New Yorkban találkozhattam a Püski házaspárral, főtisztelendő Varga Bélával, a magyar Nemzetgyűlés utolsó elnökével, Washingtonban a radart feltaláló Eötvös kollégistával: Bay Zoltánnal, a republikánus elnökök úrtanácsadójával, aki meleg szavakkal üzent alma matere diákjainak, Csicsery Rónay Istvánnal, a Washingtoni Kongresszusi Könyvtár munkatársával, hajdani külügyi tisztviselővel, az Occidental Press gazdájával. Molnár Tamás filozófus, a világ több egyetemének díszdoktora, Széchenyi-díjas, nyáron elhunyt professzor meghívásomra nálunk tartotta első magyarországi előadásait. Simon Gábor filozófia szakos kollégista fordította első magyar nyelven megjelent tanulmányát, amelyet publikációs listájának előszavaként adtunk ki a magyar filozófusok első világtalálkozójának résztvevői számára, 1992 tavaszán. A Lichtensteini (vaduzi) Katolikus Egyetemre az ő ajánlásával küldtem diákat. Joós Ernő a montreali Concordia Egyetem Loyola campusának filozófiaprofesszora tartott vendégtanárként előadásokat. Washingtonban Bay Zoltán ajánlásával fogadott Steven Rhinesmith a US Information Agency vezetője, akihez az oktatásügy tartozott, és akinek budapesti látogatása után (Kádár Jánosnál, Köpeczi Béla miniszternél és az Eötvös Kollégiumban járt) akadt magyarázkodnivalóm. Ő az EIL diákcseraprogramot

hozta. Az AFS-kapcsolatok kialakítása, egy országos középiskolai diákcserהלózat létrehozása ekkor kezdődött Gedeon tanárnó hatalmas munkájával. Több csoport is utazhatott ekkoriban. Az Indiana állambeli DePauw University is fogadta diákunkat. Egy másik utamon találkozhattam Oláh László professzorral, Sisa Istvánnal, Wass Alberttel, Tollas Tiborral, Nagy Károllyal, Végvári Vazul ferences atyával, Miklósházy Attilával, a nyugati magyarság püspökével, Dévényi Zoltán mérnökkel, aki a Collegium padlásterének beépítésére készített projektet 1991-ben. Az Akadémia, az egyetem, a minisztérium és a Collegium részére tervezett vendégszobák, apartmanok tervei is elkészültek. Az Eötvös Collegium itt-hon és minden más országban kitúnó hívószó volt.

Kirándulásaink a Felvidékre, Erdélybe, Kárpátaljára, az Őrségbe, Görögországba, Itáliába – a résztvevőknek, hiszem, mindig emlékezetesek maradtak. Talán a kárpátaljai kirándulásról egy bővített mondat: az első külföldi csoport voltunk a térségben. Ennek megfelelő „hivatalos figyelemben” volt részünk. Programunkat Fodó Sándor és Balla Gyula kárpátaljai magyar vezetők szervezték. A magyarok autonómiakérő – és Kijevben mindig elakadó – levele az én ingzsebemben jött át Budapestre, ahol az itt tárgyaló Rizskov szovjet miniszterelnök kézhez vehette. Azt mondták ottani barátaink, hogy a rukovogyityelt sohasem motozzák. Így is történt. 1989 decemberében a máltai szovjet–amerikai találkozó napján szerveztük Ortutay Tamás békekiállítását. Töltényhüvelyekből készült alkotások a lépcsőkön, Dés László zenélt, Mark Palmer és Borisz Sztukalin nagykövetek és szinte minden Budapestre akkreditált diplomata részvételével, akik kíváncsiak voltak mondanivalójukra. Az ország első 1956-os emléke a mienk, az épület előtt a meghasadt kő, amelyből a fa, az élet kinő. Ortutay Tamás szobrász alkotása. A kerítésbe vésvé két 1956-os halottunk: Brusznjai Árpád és Ravasz István neve.

A Bethlen Gábor Alapítvány vezetőinek – Bakos István, Nagy Gáspár, Márton János, Csoóri Sándor – megkeresésére többször szállást adhattunk az alapítvány vendégeinek, így Markó Bélának, Cs. Gyimesi Évának és másoknak. Ekkor vettük fel a kapcsolatot a kolozsvári egyetemmel. Nyaranta fogadhattunk erdélyi tanár-csoportokat, kirándulókat. Erdélyi diákjaink segítségével a tornatermünk – mint hálóterem – a romániai forradalom idején, vallásos tagjaink jóvoltából a taizéi találkozó napjaiban vált a népek barátságának jelképévé.

Keresztury Dezső modern laikus Pannonhalmának nevezte az Eötvös Collegiumot, „mely számomra ma is a legfontosabb közösségi tér, ahol csak igazat szabad szólni. Ahol már diákként megértettem, hogy »bár sorsunk nálunk nagyobb hatalmak kezében van, de jellemünk a magunkéban«” (Keresztury Dezső). Ahol hívők és nem hívők egyaránt érezhetik, hogy „Isten birodalma valójában az emberekben lakozik” (Lukács evangéliuma).

A görögök szerint „a nagy emberek barátsága, az istenek ritka ajándéka”. Engem gazdagon ajándékoztak meg. Az idősebbek, kortársaim és gyermekeim nemzedékéből is nagyszerű embereket ismerhettem és szerethettem meg. Az érettségit követő segédmunkásév után az egyetemre bejutott vidéki gimnazista romantikus rajongásával szeretem ma is és tekintem igazi alma materemnek az Eötvös Collegiumot. Óriási megtiszteltetésnek tekintem, hogy életem egy szakaszában a tisztelt Collegium első tanára lehettem, és hogy másfél évtizedig a Baráti Kör elnöke voltam. Igyekeztem – és igyekszem ma is – becsülettel és okosan szolgálni.

Most köszönöm meg újra mindnyájatok akkori segítségét, és a mostani figyelmeteket.

Tartalomjegyzék

<i>Laudationes externorum</i>	9
René Roudaut	11
François Laquièze	14
Monique Canto-Sperber	15
Salvatore Ettore	16
Andrea Ferrara	18
Chiara Faraggiana di Sarzana	21
P. J. Rhodes	23
Herwig Maehler	24
Chris Carey	26
Mike Edwards	28
Shawn Gillen	29
Nikolaus Hamm	32
Elisabeth Kornfeind	34
Leonore Peer	36
Christian Gastgeber	38
Hermann Harrauer	42
Herbert Bannert	45
Jana Grusková	46
Christine Glaßner	47
August Stahl	48
Javier Pérez Bazo	50
Alicia Gómez-Navarro	52
 <i>Laudationes Hungarorum</i>	 57
Réthy Miklós	59
Hoffmann Rózsa	61
Dux László	65
Mezey Barna	67
Szepessy Tibor	70
Hiller István	73
Keszei Ernő	74
Dezső Tamás	76
Kozma László	77

Soós Anna	79
Pintér Károly	82
Kátai Zoltán	84
Körmendy Mariann	85
Karsai György.....	87
Kincses János	90
<i>Rectores</i>	93
Conspectus	95
Gerevich Tibor: Az Eötvös Collegium története – Bartoniek Géza (1854–1930)	96
Kiss Jenő: Gombocz Zoltán életéről és munkásságáról	103
Markó Veronika: Szabó Miklós	113
Nagy János: Keresztury Dezső	126
Pál Zoltán: Lutter Tibor	132
Szijártó István: A világra nyitott ablak	136
Vekerdy József	145
Bertényi Iván: Igazgatói működésem az Eötvös József Collegiumban (1993–1996) . . .	147
Bollók János.....	149
Takács László	154
<i>Historica • Res gestae</i>	161
Gángó Gábor: Eötvös József és barátai egyetemi éveiről, különös tekintettel a politikatudományi képzésre	163
Garai Imre: A magyar középiskolai tanári szakma kialakulása	176
Tóth Magdolna: „A budai parti ígéretföldje”	203
Kovácsik Antal: Az Eötvös Collegium Ménesi úti épületének felavatása a korabeli sajtó tükrében	211
Markó Veronika: Hogyan lett az Eötvös József Collegium könyvtárából az Irodalomtudományi Intézet Eötvös Könyvtára?	220
Szojka Emese: Fülep Lajos néprajzi gyűjteménye	236
Kucsman Árpád: Kémikusok a régi Eötvös Collegiumban	272
Győri Róbert: A múlttal való tudományos leszámolás – Eötvös collegista geográfusok az 1950-es években	288
Czifrusz Márton: Helyek és pozíciók újraírása – Wallner Ernő, Lettrich Edit és a hazai szociálgeográfiai iskola viszonya Mendöl Tibor örökségéhez	312
Tóth Károly: Művészettörténészek az Eötvös Collegiumban (1896–1950).....	328
Ritoók Zsigmond: Klasszika-filológia az Eötvös Collegiumban.....	345
Kucsman Árpád – Liptay György: Eötvös-kollégisták a Fasori Gimnázium tanári karában	348
Kapitány Adrienn: Az 1950-es évek a Kollégium történetében.....	365

Marafkó László: Nagyhatalmak ugratása, avagy groteszk lapok az Eötvös Kollégium félmúltjából	378
Dénes Iván Zoltán: Diákmozgalom Budapesten 1969-ben	383
Bakos István: Emlékeim a kollégista Kilencekről	401
ifj. Arató György: „Szabadság a jelszavunk” Március 15-e az Eötvös Kollégiumban, 1955–1984	410
Szabics Imre: Az Eötvös József Collegium és az École Normale Supérieure	419
Nemes Tibor: Az Eötvös Collegium és az École Normale Supérieure közötti közvetlen kapcsolatok újraélesztése a 80-as években	428
Bubnó Hedvig: Összefoglaló a collegiumi spanyol nyelvoktatásról, 1992–2010	432
<i>Historica • Magistri</i>	435
Korompay H. János: Horváth János és az Eötvös Collegium	437
Móser Zoltán: Ha a szellem napvilága ragyog	456
Farkas Zoltán et alii: Czebe Gyula élete dokumentumokban.....	463
Szakály Sándor: Szurmay Lajos, tábornok az Eötvös Collegiumból	553
Szávai János: Gyergyai Albert és az Eötvös Collegium	563
Ress Imre: Hugo Kleinmayr és a germanisztikai oktatás megalapozása az Eötvös Collegiumban	570
Kiss Jenő: Zsirai Miklós	579
Keszthelyi Lajos: Bay Zoltán	596
Pál Zoltán: Keresztury Dezső igazgatósága az állambiztonsági megfigyelések tükrében	599
Keszthelyi Lajos: Faragó Péter	612
Farkas Zoltán: Gyóni Mátyás	617
Papp István: Kettős ügynök – Nagy Péter, Szabó Dezső és az állambiztonság.....	625
Balogh Elemér: Szász Imre versus Brusznai Árpád	638
Bottyán Gergely: Antal László és a mai magyar nyelvtudomány	643
Dörnyei Sándor: Emlékezés Tomasz úrra	648
Ifj. Tomasz Jenő: Tomasz úr és az Eötvös Collegium.....	653
<i>Memorabilia</i>	683
„Felújítani azt, ami érdemes” – Beszélgetés Elekfi Lászlóval	685
Tóth Gábor: Az idő sodrában	709
Lekli Béla: Az Eötvös Kollégium az 1956 utáni években	836
Gereben Ferenc: Egyetemi évek (1962–1967).....	838
Kósa László: Az Eötvös Kollégiumban éltem én is (1963–1967).....	861
Bakos István: Az Eötvös Kollégium autonómiaöregvései és Baráti Körének megalakítása.....	889
Galántai Ambrus: Szubjektív történelem	899

Studia Germanica 923

Balázs Sára: "Freiwillig dient der Geist":

Germanistik in der Veranstaltungsreihe des Lustrum Saeculare Collegii 925

Eve-Marie Kallen: Dezső Keresztury als Kulturvermittler und Pädagoge

und das Eötvös-Collegium 928

August Stahl: „Schlussstück”. Rilkes Sicht und Deutung des Todes 944

Frank Baron: Die Entstehung des Faust-Mythos im 16. Jahrhundert 962

Christine Glaßner: Zur handschriftlichen Überlieferung der Visiones Georgii 967

András F. Balogh: Schlacht der Stereotype in der Vngrischen

Schlacht des Jacob Vogel 975

Ilona Feld-Knapp Cathedra Magistrorum – Lehrerforschung.

Lehrer-Denken und Lehrer-Wissen 982

Géza Horváth: Elmar Tophoven, der Begründer des Europäischen

Übersetzer-Kollegiums 997

Anita Czeglédy: „Schutzmarke: der Steg.”

Interkulturalitätin Márton Kalász' Lyrik 1006

Studia Slavica 1021

Katalin Kroó: Slawistik in der Veranstaltungsreihe

des Lustrum Saeculare Collegii 1023

Urs Heftrich: Lew Tolstoi und Anton Tschechow: Zum Doppeljubiläum 2010 1025

Bettina Kaibach: Raum für Nostalgie: Steppe und Prärie in Anton Čechovs Step'

und Willa Cathers My Ántonia 1032

Wolf Schmid: Eventfulness and Context 1052

Studia Classica 1065

Tamás Mészáros: Klassische Philologie in der Veranstaltungsreihe

des Lustrum Saeculare Collegii 1067

Mike Edwards: The Application of Criticism to Textual Criticism 1069

Herwig Maehler: Pindar und die Tyrannen 1076

P. J. Rhodes: The Erxadieis inscription 1084

Artes 1093

Teleki Pál, a Collegium kurátora (1920–1941) 1095

Epikus és komikus collegiumi enumeráció 1935-ből – Közreadja: Takács László 1100

Farkas Zsuzsa: Fotótörténeti adalékok az Eötvös Collegium archív fotóiról 1119

Sütle Ágnes Katalin: Az Eötvös Collegium épülete 1137

Havas László: Hadrianus mint Pseudo-Alexandros? 1146

Sántháné Gedeon Mária: Kultúraközi kommunikáció: magyarságkép az angol mint lingua franca tükrében	1156
Csuday Csaba: Az irodalom: „negatívan élni”	1161
Szlukevényi Katalin: Kollégisták, költők, korszakok: szépirodalmi hagyományok az Eötvös Collegiumban	1165
<i>Membra et alumni</i>	1179
<i>Pro patria defuncti</i>	1211
Tartalomjegyzék	1215
Appendix – Mellékletek jegyzéke	1221

Kedves Olvasó!

Önre gondoltunk, amikor a könyv előkészítésén munkálkodtunk. Kapcsolatunkat szorosabbra fűzhetjük, ha belép a *TypoKlubba*, ahonnan értesülhet új kiadványainkról, akcióinkról, programjainkról, és amelyet a www.tygotex.hu címen érhet el. Honlapunkon megismerkedhet kínálatunkkal is, egyes könyveinknél pedig új fejezeteket, bibliográfiát, hivatkozásokat találhat, illetve az esetlegesen előforduló hibák jegyzékét is letöltheti.

Kiadványaink egy része e-könyvként (is) kapható:

www.interkonyv.hu

Észrevételeiket a velemeney@tygotex.hu e-mail címen várjuk.

Kiadja az Eötvös Collegium és a Typotex Kiadó, az 1795-ben alapított Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülésének tagja.

Felelős kiadó: dr. Horváth László – Votisky Zsuzsa

Tördelte: Vidumánszki László

A borítót tervezte: Tóth Norbert

Terjedelem: 85,6 (A/5) ív

Nyomta és kötötte: Séd Nyomda, Szekszárd

Felelős vezető: Katona Szilvia